

N:o 32.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsbidrag för utrotande af ollonberrar; gifven Stockholms slott den 22 januari 1897.

Under åberopande af hvad bilagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag innehåller, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva, att af de medel, som jemlikt Riksdagens skrivelser den 12 maj 1868 och den 6 mars 1889 blifvit ställda till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd eller då allmänna nöd i någon ort af annan orsak uppstått, ett sammanlagdt belopp af högst 50,000 kronor må för åren 1897, 1898, 1899 och 1900 af Kongl. Maj:t disponeras såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonberrar, att utgå i den mån, motsvarande belopp af enskilde, kommuner, landsting eller hushållningssällskap för ändamålet tillskjutes.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

E. von Krusenstjerna.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 22 januari
1897.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 WERSÅLL,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA.

Departementschefen statsrådet von Krusenstjerna anförde i underdånighet:

»Med anledning af derom utaf Eders Kongl. Maj:t aflättna propositioner har Riksdagen enligt dess underdåniga skrifvelser den 16 april 1890 och den 8 april 1893 medgifvit, att af de medel, som jemlikt Riksdagens skrifvelser den 12 maj 1868 och den 6 mars 1889 blifvit ställda till Eders Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning

vid missväxt eller felslagen skörd eller då allmännare nöd i någon ort af annan orsak uppstått, finge af Eders Kongl. Maj:t disponeras dels för åren 1890, 1891 och 1892 60,000 kronor dels ock för åren 1893, 1894, 1895 och 1896 likaledes 60,000 kronor, såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonborrar att utgå i den mån, motsvarande belopp af enskilde, kommuner, landsting eller hushållningssällskap för ändamålet tillsköttes.

Af de till Eders Kongl. Maj:ts förfogande för åren 1890, 1891 och 1892 ställda medlen har Eders Kongl. Maj:t genom särskilda nådiga bref tilldelat:

dels den 17 oktober 1890

Hallands läns hushållningssällskap	kronor	24,000:	—
Kristianstads läns	»	»	24,000:	—
Malmöhus	»	»	6,000:	—
Kalmar	» södra »	»	100:	—
				54,100: —

dels den 5 juni 1891

Blekinge läns hushållningssällskap	3,000:	—
------------------------------------	-------	--------	---

dels ock, sedan det visat sig, att de förut för sagda treårsperiod anvisade medel icke till hela sitt belopp behöfde af samtliga de öfriga hushållningssällskap, som af samma medel erhållit understöd, tagas i anspråk, den 24 februari 1893 Malmöhus läns hushållningssällskap ytterligare 3,646: 34 att af statskontoret utbetalas i den mån med intyg från Eders Kongl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande styrktes, att ofvannämnda förbehåll om bidrag från orten vore uppfyllt.

Af de genom nådiga brefvet den 17 oktober 1890 anvisade medlen har statskontoret utanordnat till

		1891	1892
Hallands läns hushållningssällskap kronor	— —	8,616: 87
Kristianstads läns	»	7,663: 81	2,087: 35
Malmöhus	»	6,000: —	— —
Kalmar	» södra	100: —	— —

tillsammans kronor 13,763: 81 10,704: 22.

Det genom nådiga brefvet den 5 juni 1891 anvisade belopp har icke blifvit utbetaldt, hvaremot de genom nådiga brefvet den 24 februari 1893 anslagna medel i deras helhet utanordnats till Malmöhus läns hushållningssällskap.

Af de till Eders Kongl. Maj:ts disposition för åren 1893, 1894, 1895 och 1896 ställda medlen anvisades genom nådigt bref den 24

november 1893 på enahanda vilkor, som gäلت för de nyss nämnda anvisningarna, till		
Kristianstads läns hushållningssällskap.....	kronor	18,000: —
Malmöhus » »	»	16,000: —
Hallands » »	»	18,000: —
	eller tillhopa kronor	52,000: —.

På grund af nådiga brefvet den 24 november 1893 har statskontoret utanordnat:

	1894	1895	1896	1897
till Kristianstads läns hushållningssällskap	kronor 303: 63;	7,823: 68;	3,067: 27;	— —
» Hallands läns hushållningssällskap	» 54: 76;	5,433: 37;	— —;	8: 17
tillsammans kronor	358: 39	13,257: 05	3,067: 27	8: 17.

Det kan dock ännu icke definitivt uppgifvas i hvad mån de genom nådiga brefvet den 24 november 1893 anvisade medel behöfva tagas i anspråk, enär antagas kan, att utöfver det belopp af tillhopa 16,690 kronor 88 öre, som redan från statskontoret utanordnats, ytterligare medel komma att reqvireras.

I underdånig skrifvelse den 13 i denna månad har landtbruksstyrelsen väckt fråga om anvisande af medel för utrotande af ollonborrar jemväl under innevarande och närmast derpå följande år.

Med berörda skrifvelse har landtbruksstyrelsen öfverlemnad infordrade yttranden i ämnet från den i statens tjänst anstälde instruktör för meddelande af upplysningar i fråga om de för landtbruket skadliga insekter Sven Lampa samt från Kristianstads läns hushållningssällskap, Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott och Malmöhus läns hushållningssällskap.

I sitt yttrande har Lampa framhållit att, ehuru det syntes alldeles påtagligt, att ollonborrarna högst betydligt minskats till antal alltsedan år 1887, då åtgärder mot desamma började vidtagas, det dock vore mindre välbetänkt att ej vidare för ändamålet anvisa statsanslag, hvaraf högst sannolikt följden skulle blifva, att insamlingen af ollonborrarna komme att afstanna eller möjligen blott lamt bedrifvas samt betydliga förluster uppstå, innan allmänheten åter blefve öfvertygad om utrotningsarbetets nytta och nödvändigheten att därför vidtaga verk samma åtgärder, men att deremot, om statsbidrag fortfarande stode till

buds, insamlingen antagligen komme att fortsättas eller genast återupptagas, så snart ollonborrar någonstädes komme att uppträda i sådan myckenhet, att befolkningen i orten funne insamlingen af dem vara ett lönande arbete. Härigenom kunde också, enligt instruktörens förmenande, åstadkommas den verkan, att skadedjuren hölles inom tillbörliga gränser för en längre tidrymd, på samma gång som hvad staten härför uppoffrade i penningebidrag blefve en ren obetydlighet, i jemförelse med den nytta, insamlingens fortsättande eller hastigare återupptagande skulle medföra.

Kristianstads läns hushållningssällskap har uti sitt förberörda yttrande anfört att, ehuru ollonborrarne inom länet på grund af de kraftiga åtgärder till deras utrotande, som under tre på hvarandra följande svärmningsperioder vidtagits, i afsevärd grad minskats, desamma ännu uppträdde flerstädes inom länet i oroväckande myckenhet. Så hade exempelvis i Östra Sönnarslöfs socken af Gärds härad under 1896 års vår insamlats 11,974,2 kilogram ollonborrar för en kostnad af 2,224 kronor 14 öre. Visserligen hade det anslag af 18,000 kronor, som genom nådiga brefvet den 24 november 1893 tillerkänts hushållningssällskapet, icke användts till hela sitt belopp för att ersätta hälften af de utgifter, 22,389 kronor 48 öre, som länets kommuner under de senaste fyra åren fått vidkännas för ollonborrharnes utrotande, men dels hade vissa socknar, inom hvilka ollonborrar uppträdde i stor myckenhet, alldeles underlåtit att vidtaga några åtgärder till deras utrotande, dels ock andra socknar antingen bestämt priset för deras insamling så lågt, 4 öre för litern, att endast barn nöjt sig med den ringa dagspenning, som derigenom kunnat förtjenas, eller ock anslagit en bestämd summa, som icke fått öfverskridas, så att t. ex. i en socken den anslagna summan, 300 kronor, åtgått redan första dagen af 1896 års svärmning, hvarefter insamlingen måst upphöra. Då sällskapet på goda grunder kunde antaga, att insamlingen af ollonborrar skulle under kommande svärmningsperioder bedrifvas på ett kraftigare sätt än hittills, och att priset för insamling af ollonborrar skulle sättas så högt, att skadedjuren i afsevärd mån minskades, ansåge sällskapet, att länet under de närmaste fyra åren behöfde ett statsanslag af 18,000 kronor eller samma belopp, som varit länet anvisadt för de senast gångna fyra åren.

Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har, då det vore all anledning antaga, att ollonborrar och deras larver fortfarande komme att anställa härjningar inom länet, särskildt under år 1899, då ånyo ett s. k. svärmningsår inträffade, funnit det särdeles önskvärdt, att Hallands län för åren 1897—1900 erhöles för ändamålet statsbidrag;

och har utskottet, med hänsyn dertill att intresset för insamling af ollonberrar sannolikt komme att ökas hos befolkningen, ansett att statsbidraget för nämnda år borde beräknas till omkring 8,000 kronor.

Malmöhus läns hushållningssällskap har meddelat, att de medel, som af kommunerna inom länet under de senare svärningsåren utgifvits för ollonberrars utrotande, uppgått till mellan 12,636 kronor 71 öre och 13,261 kronor 47 öre, men deremot icke yttrat sig rörande frågan om behovet af ytterligare anslag för ändamålet.

För egen del har landtbruksstyrelsen ansett, att den osäkerhet, som i fråga om ollonberrarnas härjningar för närvarande gjorde sig gällande och möjligheten att sådana fortfarande kunde komma att flerstädes inom landet ega rum borde mana till försigtighet, då det gälde att indraga eller minska ett statsanslag, som visat sig medföra så mycken nytta som det ifrågavarande. Om också möjligt och till och med antagligt vore, att under de närmaste åren ollonberrar icke skulle inom landet uppträda i så stor mängd, som under de närmast föregående fyraårs- och treårsperioderna, ansåge styrelsen likväl, att nödig omtanka för ifrågavarande angelägenhet påkallade anvisandet af lika stort anslag som för båda dessa perioder, så att icke i händelse af behof nödiga medel därför komme att saknas och landet utsättas för vådorna af sådana härjningar från ollonberrarnes sida, som förut egt rum, och sålunda drabbas af stora ekonomiska förluster. I stället syntes ett stadigt framgående på den bana, som statsmagtarna i förevarande afseende redan beträddt, böra kunna försäkra landet om en allt större trygghet för dylika olyckor och med allt mindre kostnad för statsverket slutligen leda till ett fullständigt öfvervinnande af den för landtbruket stora fara, mot hvilken nu ifrågavarande skyddsåtgärder vore afsedda att vidtagas, och har styrelsen för den skull hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes vidtaga erforderliga åtgärder för att ett sammanlagdt belopp af högst 60,000 kronor måtte kunna för åren 1897, 1898, 1899 och 1900 disponeras såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonberrar att utgå under enahanda vilkor, som gäلت i fråga om förut anvisade belopp.

Hvad i ärendet anförts synes mig ådagalägga angelägenheten af att statsmedel jemväl för åren 1897—1900 ställas till Eders Kongl. Maj:ts förfogande att användas till ollonberrars utrotande. I afseende å beloppet af dessa medel anser jag dock, med hänsyn särskildt dertill att för Hallands läns hushållningssällskap, åt hvilket för perioden 1893—1896 anvisats 18,000 kronor, nu icke af sällskapet förvaltnings-

utskott ifrågasatts större statsbidrag än 8,000 kronor, beloppet kunna utan olägenhet nedsättas till 50,000 kronor. Deremot eger jag icke anledning ifrågasätta någon ändring af de vilkor, som för medlens användande af Riksdagen år 1890 bestämdes. I likhet med hvad åren 1890 och 1893 skedde torde äfven nu medlen kunna lämpligen tagas från den så kallade undsättningsfonden, hvars i riksgäldskontoret innesående behållning, enligt derifrån lemnad uppgift, för närvarande utgör 882,414 kronor 96 öre.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att af de medel, som jemlikt Riksdagens skrivelser den 12 maj 1868 och den 6 mars 1889 blifvit ställda till Eders Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd eller då allmännare nöd i någon ort af annan orsak uppstått, ett sammanlagdt belopp af högst 50,000 kronor må för åren 1897, 1898, 1899 och 1900 af Eders Kongl. Maj:t disponeras såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonborrar, att utgå i den mån motsvarande belopp af enskilde, kommuner, landsting eller hushållningssällskap för ändamålet tillskjutes.»

Uti hvad föredragande departementschefen sålunda yttrat och hemställt instämde Statsrådets öfrige ledamöter;

och behagade Hans Maj:t Konungen, med bifall härtill, förordna, att nådig proposition i ärendet skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Sölve Berger.
